

'Een goed portret wordt sterker door een goede toelichting van de maker.'

Portretkunst in de fotografie.

Het goede word je soms in de schoot geworpen. Zoals dit verzoek aan mij als fotograaf een stuk te schrijven over de kunst van het portret. Maak ik me d'r gemakkelijk van af dan druk ik hier een mooi portret af met de tekst "Een beeld zegt meer dan 1.000 woorden." Ware het

niet dat ik het grondstoffelijk niet eens ben met die stelling.

Een sterk beeld zegt veel. Op een manier die de kijker zelf kan|mag|moet interpreteren. Niet meer, maar wel anders. Met deze meer dan 1.000 woorden 'dwing' ik de lezer na te denken over de mening van mij als fotograaf én als schrijver. Of voor de meer kritiekloze lezer; dring ik mijn persoonlijke mening op. Vandaar dat ik het spreekwoord anders zou formuleren:

'Een goed portret wordt sterker door een goede toelichting van de maker.'

Het begin van mijn

Mijn fotografische belangstelling is van de donkere kamers, vijftien lentes flat van 4-hoog werd dat een kleine gangetje vol bergingen, waar de gasmaandelijks gecontroleerd werden. heiligdom. Was de rode lamp buiten dan durfde niemand mij storen, bang te verstoren. En hoe plezierig was dat eerste vriendinnetje die de donkere vond. Om andere dan fotografische Het fotografische resultaat waren afgedruktezwart wit foto's van bescheiden formaat van 10x15 cm transparant calque papiertje. Op dat bondige tekst. Of een poëtische mens of de situatie waarin de opname ik heb dat doosje nog steeds als een kostbaar relikwie. En die tekstjes blijven mijn beelden ondersteunen! Mindere opnames worden beter en goede opnames worden nóg beter.

portretfotografie? begonnen in de tijd jong. In een drukke ruimte in een en watermeters Dat was mijn aan het ontwikkelproces voor mij en mijn kamer een feestje redenen. zorgvuldige, zelf portretten. Op een omwikkeld in een calque-je een beschrijving van de was gemaakt. Goh...

Wat is toch de aantrekkingskracht van een portret?

Nu nog vergapen zich [20.000 mensen](#) per dag aan de Mona Lisa, een van de meest bekende portretten ooit gemaakt. Het is het portret van een glimlachende dame, waarschijnlijk Lisa Gherardini. Zij was de derde echtgenote van Francesco del Giocondo. Maar was een toelichting van Leonardo da Vinci als maker niet meer wenselijk geweest? Was hij wellichtsmoorverliefd op Lisa? Was het voor het eerst dat de achtergrond werd weggedrukt om het gezicht duidelijker uit te laten komen? Hij maakt ook gebruik van de [Sfumatotechniek](#). Beide technieken worden nu nog steeds toegepast in de fotografie. Doordrukken en helderheid aanpassen maken portretten krachtiger. Maar voor de Mona Lisa zijn dat aannames, hoe veel spannender was een aantekening van de meester zelf geweest?

De geschiedenis van portretkunst.

Portretkunst bestaat al heel lang. Vanaf het moment dat mensen schilderijen gebruikten om gebeurtenissen en emoties uit te beelden, kun je spreken van portretkunst. De Romeinse schrijver Plinius de Oudere vertelde over de uitvinding van het portret, in de periode van 70 na Christus. Een vrouw van een militair trok met houtskool een schaduw van haar geliefde over op een muur waar hij op dat moment voor zat. Door deze tekening kon ze net doen alsof ze bij elkaar waren op de momenten dat hij op veldtocht was. Er is echter geen bewijs van dit romantische verhaal.

In eerste instantie waren het vooral mensen van hoog aanzien die portretten lieten maken. De oudste variant van portretten van gewone burgers, zijn fresco's die in Kreta gevonden zijn, stammend uit 100-300 na Christus. In deze portretten werd het ware uiterlijk van een levend personage weergegeven. Het portret werd na overlijden bij de dode gezet, om rondlozende geesten het juiste lichaam te wijzen. Tijdens de 4^e eeuw werden waarheidsgetrouwe portretten minder populair. Schilders verbloemden de waarheid en de personages op de schilderijen werden meer een verheerlijking dan een authentieke weergave.

De geschiedenis van portretkunst kwam pas echt in bloei in de renaissance. In die periode werd het individu belangrijk, en portretkunst lifte daarop mee. Het belang van realisme in de portretten kwam weer terug, de zelfverheerlijking werd minder belangrijk.

Fotografische portretkunst.

Vanaf halverwege de 19^e eeuw werd steeds vaker fotografie gebruikt om portretten te maken. In het begin bestond daar veel weerstand tegen. Met foto's kon in die tijd nog niet gesmokkeld worden. Als iemand er slecht uit zag, was dat op de foto zichtbaar. Hoe verder fotografie zich ontwikkelde, hoe beter geaccepteerd fotografie portretkunst werd. Door te spelen met sluitertijden, lichteffecten, beeldscherpte en allerlei andere aanpassingen, is de fotografische portretkunst in de hedendaagse tijd erg belangrijk.

Wat betekent het fotografisch portret voor mij?

Hoe langer ik fotografeer, hoe minder belangrijk de techniek en de camera wordt. Het werkelijke maken van een portret is in 1/125^e seconde voorbij, de moeite niet waard, 125 opnames binnen die ene minuut. Het is de ontmoeting met het model, in de studio of op straat. Het is veel meer het gesprek met een ander mens, het zoeken naar een karakteristiek onderdeel van het gezicht, of een specifieke houding. Uitzoeken hoe dit mens zo karakteristiek mogelijk kan worden gefotografeerd. Niet altijd naar de luimen van het model,

gelukkig. Mijn portretten zijn meestal vrij werk, dus niet in opdracht.

In september 2021 mocht ik 12 portretten exposeren ter gelegenheid van Ode aan de 3 Oevers. In het kerkje van Kekerdom. Het concept: ik had een verzameling van 12 wandelstokken en nodigde 6 vrienden willekeurig uit het land, en 6 vrienden uit onze polder, zich even een staatsman te voelen in mijn studio. Wit overhemd, mooie colbert, statige houding. De kritiek van de modellen was niet mis, immers zij hebben van nature niet de arrogante uitstraling die ik wilde vastleggen. Voor spontane bezoekers van de expositie was dit geen probleem, ze kenden de modellen veelal niet. Het resultaat werd afgedrukt met een koolstoftechniek die meer, veel meer tinten grijs produceerde dan de meestal gebruikte printers. Uitermate kwetsbaar, elke aanraking beschadigt het beeld. Maar het resultaat mag er zijn. [Hier de expositie van de portretten](#). Jammer genoeg

zonder de briljante, zachte druktechniek als tijdens de expositie, in 'gewoon' zwart-wit.

Van fotograaf naar kunstenaar.

Al vier opeenvolgende jaren ben ik uitgenodigd als 'artist in residence' voor de Sint Maartenskliniek in Ubbergen – Nijmegen. Rondom het evenement (Verder in Beweging) waar in de mooiste locatie van Nijmegen, de Vereniging, 800 medici kennis uitwisselen over het bewegingsapparaat van ons. Vier jaar geleden werd daar afscheid genomen van mijntitel (Fotograaf). De opdrachtgever betitelde mijn

werk als Kunst en schoorvoetend en vooral beschaamd totop de dag van vandaag aarzel ik de geuzennaam Kunstenaar te gebruiken.

Het werden dan ook betaalde opdrachten, maar zowel het concept als de uitvoering werd overgelaten aan de kunstenaar. Een heerlijk onderscheidende serie van portretten resulteerden in vier exposities die maandenlang de gangen van de Maartenskliniek versierden. Wanneer de vijfde serie eind 2022 gemaakt is, zou er een kloek boek gemaakt worden van Vijf Jaar in Beweging.

Unieke opdrachtgever.

Op verzoek van de redactie van deze nieuwsbrief enkele woorden over de laatste opdracht van deze unieke opdrachtgever. Het basisverhaal blijft steeds Verder in Beweging, maar er wordt een wisselend sub thema gezocht. Voor 2021 was dat Magie.

Nieuw concept, de brainstorm.

Een heerlijk proces van brainstormen met onder andere [Hans Franz](#) (vriend fotograaf, reisgenoot, Photoshop docent) resulteert in enkele concepten waar magie vanuit verschillende invalshoeken wordt belicht. Eigenlijk krijg ik als kunstenaar hier de vrije hand, waar dat als fotograaf vaak moeilijker blijkt. We besluiten terug te gaan naar de begintijd van de fotografie.

De sluiters van de camera blijft open staan in een perfect verduisterde studio. De sprekers op het congres wandelen onvermoed onze duisternis tegemoet. Krijgen een korte toelichting en zijn eigenlijk allemaal

enthousiast. Twee zaklampen kruipen langzaam over hun gezicht, over hun handen, soms vóór het model, een enkele maar achter het model dat resulteert in een mooie lichtstreep achter het model. Er worden aanwijzingen gegeven de hoofdpositie te veranderen, of de handen en armen in meerdere posities voor tientallen seconden vast te houden. Belichtingstijden van 20 tot 40 seconden maken het moeilijk, soms onmogelijk, deze positie vast te houden. Dat ook zichtbaar is in het eindresultaat: soms zijn de gezichten onscherp door hun beweging. Een charmant cadeautje van de lange belichtingstijd.

Onze interpretatie van de magie leek aardig gelukt, nu nog de beweging accentueren. Er werden grote doeken van soms 300 cm hoog en 600 cm breed geprint met de verschillende opnames. Deze werden los opgehangen in de lange gangen, met als resultaat dat als bezoekers langs liepen, de doeken in beweging werden gebracht. Pff ook de 'beweging' werd zichtbaar in het concept. Let wel: met Adobe Photoshop zou ditzelfde resultaat *béter* kunnen worden verbeeld, maar kiezen voor de klassieke methode van '[schilderen met licht](#)' leek ons avontuurlijker dan de gemakkelijke weg. Het eindresultaat was opnieuw een feestje. Voor de fotograaf op de eerste plaats, voor de modellen ook, met een tevreden opdrachtgever tot slot. [Hier de link naar enkele magie beelden.](#)

Voor dit jaar wordt het subthema (Licht). De concepten zijn al gemaakt, oh wat een heerlijk thema voor de vijfde en laatste serie. We nodigen iedereen volgend jaar uit de Maartenskliniek te bezoeken.

Nieuw werk.

In een nieuwe serie vrij werk (nog geen foto gemaakt) werk ik als Fly On The Wall, onzichtbaar en onhoorbaar een halve dag aan een intiem portret van een kunstenaar. Veelal kunstenaars van ons eigen KunstCollectief die ik probeer vast te leggen in hun 'maakmoment'. Niets geposeerd, de mens met zijn of haar werk in hun eigen atelier. Zou jij ook een halve dag met mij kunnen verdragen, laat gerust weten.

Tot besluit een uitnodiging: een goed portret is een daad van liefde, liefde voor de ander. En liefde voor de kunst. Ook met jouw telefoon maak je te gekke portretten. Gebruik

de gratis app Snapseed en zie wat er met jouw portret gebeurt. Maar blijf kijken, blijf ontmoeten, dan blijf je genieten.....